Liikenne- ja viestintävaliokunnan lausuntopyyntö

Asia: VNS 8/2018 vp Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus lausuu valtioneuvoston selonteosta valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun valmistelusta seuraavasti:

Selontekoon on kuvattu tiiviisti ja konkreettisesti Suomen liikennejärjestelmän kehittämisen nykytilaa ja suunnitelman laadinnan lähtötilannetta ml. merkittävimpiä reunaehtoja, kuten ilmastonmuutoksesta aiheutuvat päästövähennysvelvoitteet sekä Suomen pitkät etäisyydet.

Lakisääteinen valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma ja siihen sisältyvä 12-vuotinen hankeohjelma ovat tervetullut uudistus Suomen tavoitteelliseen kehittämiseen. Kun suunnitelman laadinnassa onnistutaan, se voi tukea osaltaan merkittävästi koko Suomen ja sen alueiden elinvoiman vahvistamista ja kehittämistä. Erityisen tärkeää on, että alueet pääsevät aidosti vaikuttamaan suunnitelman sisältöön ja siten voivat myös aidosti sitoutua suunnitelman toteutukseen.

On tärkeää, että liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinnassa lähdetään liikkeelle aidosti strategiselta tarkastelutasolta sekä ihmisen, elinkeinoelämän ja alueiden lähtökohdista ja kehittymistarpeista. Vasta tämän jälkeen tulee miettiä keinoja, joilla tarpeisiin voidaan vastata.
Liian usein liikennejärjestelmän kehittämisessä keskustelu ja siihen osallistuvien mielenkiinto painottuu liikenneinfrastruktuurin kehittämishankkeisiin. Infrahankkeet ovat tärkeä mutta vain yksi osa tätä keinovalikoimaa. Ennen kalliita uusinvestointeja tulisi selvittää ja mahdollisuuksien mukaan hyödyntää edullisemmat ratkaisut, kuten esimerkiksi liikkumistarpeeseen vähentävästi vaikuttavat keinot. Vastaavasti tulisi välttää sellaista noidankehää, jossa kapasiteettiongelmien poistamiseksi toteutettavilla suurilla investoinneilla aiheutetaan aikaa myöten sellaisia uusia ongelmia, jotka voidaan poistaa vain uusilla investoinneilla.

Kuitenkin Väyläinfrastruktuuri tulee nähdä tärkeänä osana Suomen kansantalouden tuotannontekijöistä, joita ilman emme voi menestyä. Osaaminen, osaajat, luonnonvarat ja pääoma eivät yksin riitä - niiden rinnalle tarvitaan toimiva ja tehokas infrastruktuuri osana yhteiskunnan tuottamia palveluita.

POHJOIS-SAVON ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
0295 026 500
www.ely-keskus.fi
Y-tunnus 2296962-1
Kirjaamo
PL 2000, 70101 Kuopio
kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi

Selonteossa on todettu perusväylänpidon nykyisen rahoitustason riittämättömyys suhteessa tarpeisiin sekä laajasti tunnettu ja tunnustettuun väylien korjausvelkaan, kuten myös väyläverkon välttämättömän kehittämisen edellyttämän rahoituksen tarve. Erityisesti keskenään kilpailevien kehittämisinvestointien määrärahatarpeet ovat niin suuria, ettei hankkeiden toteuttamista ole pidetty budjettirahoituksen kautta realistisena. Ratapuolelle alkuvuodesta 2019 perustetut hankeyhtiöt voivatkin olla tähän hyvä ratkaisumalli niiden kaikkein suurimpien investointien toteuttamiselle mahdollistaen osaltaan sen, että valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan hanke- ja rahoitusohjelmaan jää tilaa myös muille, ei niin mittaville kehittämishankkeille?

Skenaariotyöskentely on hyvä toimintatapa. Liikennepoliittiseen harkintaan on tärkeää saada näkyviin eri rahoitustasoille muodostettujen skenaarioiden vaikutukset koko yhteiskunnan kehittymiseen. Mitä eri hyötyjä yhteiskunnan eri osissa on saavutettavissa ja toisaalta mitä tietyillä rahoitustasoilla ei ole saavutettavissa.

Selonteossa kuvattua valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimismenetelmää pidämme perusteltuna. Ensimmäisen laadintakierroksen tiukka aikataulu kuitenkin huolestuttaa, vaikka perustelut sille ovatkin ymmärrettävät - herää huoli, että pystytäänkö varmistamaan alueiden osallisuus, vaikuttaminen ja siten myös sitoutuminen suunnitelmaan, kun koko asia on ensimmäisellä kierroksella kaikille uusi ja aikaa ensimmäisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laadintaan on kovin vähän?

Johtaja Tommi Huttunen

Kehittämispäällikkö Timo Järvinen